

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över promemorian Migrations- och asylpakten (Ds 2025:30)

Er beteckning: Ju2025/02509

Inledning

Länsstyrelsen Skåne (nedan Länsstyrelsen) avgränsar yttrandet till frågor gällande vidarebosättningsförordningen (förfarandet för inresa), bestämmelser om ensamkommande barn i asylprocedurförordningen och mottagandedirektivet samt konsekvenser gällande jämställdhet och Sveriges internationella åtaganden för mänskliga rättigheter.

Sammanfattning

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag om giltighetstiden för uppehållstillstånd gällande personer som vidarebosätts genom UNHCR:s kvotflyktingprogram.

Länsstyrelsen ser positivt på ökade krav vad gäller företrädare till ensamkommande barn men lyfter ett antal, som länsstyrelsen uppfattar, obesvarade frågor.

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning av vikten att säkerställa att tillämpningen av de nya bestämmelserna sker i enlighet med konventionens krav på rättssäkerhet, likabehandling och skydd mot godtyckliga ingripanden men lyfter under konsekvenser ett antal frågeställningar i relation till Sveriges internationella åtagande i relation till jämställdhet och mänskliga rättigheter.

Avslutningsvis lyfter Länsstyrelsen möjliga konsekvenser för uppdraget inom tidiga insatser.

Länsstyrelsens yttrande

Kap 13. Vidarebosättningsförordningen

13.2.3 Förfarandet för inresa

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag om giltighetstiden för uppehållstillstånd gällande personer som vidarebosätts genom UNHCR:s kvotflyktingprogram.

Länsstyrelsens mening är att kvotflyktingar kan anses vara en särskilt sårbar grupp med behov av stöd, trygghet och förutsägbarhet. Att bevilja kvotflyktingar tidsbegränsade uppehållstillstånd riskerar att försvåra individens integration och etablering. Inte minst utifrån att framtida status för uppehållstillstånd kan bero på individens förutsättningar men även utifrån samhällets förmåga att möta upp individens behov. I förlängningen riskerar detta målgruppens möjlighet att erhålla medborgarskap och principen om en varaktig lösning.

Kap 15. Bestämmelser om ensamkommande barn i EU:s migrations- och asylpakt

15.3.1 Asylprocedurförordningen och 15.4.1 Det nya omarbetade mottagandedirektivet

Länsstyrelsen ser positivt på att anpassningen till migrations- och asylpakten innebär ökade krav vad gäller skyndsamhet att utse företrädare till ensamkommande barn samt ökade krav på att företrädare ska ha de kvalifikationer, den utbildning och den sakkunskap som krävs för uppdraget.

Länsstyrelsen håller dock inte med om utredningens bedömning att förslagen inte bedöms medföra ekonomiska konsekvenser för kommunerna. Då förändringarna kommer att ställa högre krav på såväl överförmyndarverksamheten som på företrädare bedömer Länsstyrelsen att detta kommer att leda till ökande kostnader för kommunerna. Det gäller bland annat för högre arvode i samband med krav på jourverksamhet, utbildningskostnader och ökad tillsyn. I SOU 2025:31 föreslås att rätten till offentligt biträde i processen hos Migrationsverket tas bort och ersätts av en timmes juridisk rådgivning. Om förslaget genomförs bedömer Länsstyrelsen att även detta kommer att leda till ökade kostnader för kommunerna för god man då fler timmar kan behöva beviljas.

Länsstyrelsen vill också lyfta att det redan idag kan vara svårt att rekrytera gode män i många kommuner och att förslagen kan komma att innebära ökade svårigheter för att rekrytera gode män vid ett ökat ansvar för att företräda och bistå barnet under handläggningen hos Migrationsverket. I vårt yttrande till SOU 2025:31 avstyrker Länsstyrelsen utredningens förslag att det *inte* ska införas en särreglering som ger ensamkommande barn utökade rättigheter när det gäller tillgången till offentligt bekostande biträden. Förslaget innebär ett kraftigt utökat ansvar för god man att företräda och bistå barnet i första instans och Länsstyrelsen saknade i utredningen en konsekvensbeskrivning av denna ansvarsförflyttning.

Länsstyrelsen konstaterar vidare att många frågor som rör tillämpningen av förslagen som rör ensamkommande barn är obesvarade, som till exempel frågor rörande boende under screening och gränsförfarandeprocess samt vilken eller vilka aktör/er som ska utse tillfälliga företrädare och företrädare för barnet samt ta fram de utbildningar för företrädare som kommer att krävas. Då förändringarna ska ske redan under 2026 är det av stor vikt för kommunernas planeringsförutsättningar att frågor rörande tillämpningen blir besvarade så snart som möjligt.

Kap 18. Konsekvenser

18.3 Konsekvenser för Sveriges internationella åtaganden och

18.3.2 FN:s konvention om mänskliga rättigheter

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att det blir av vikt att säkerställa att tillämpningen av de nya bestämmelserna sker i enlighet med konventionens krav på rättssäkerhet, likabehandling och skydd mot godtyckliga ingripanden.

Länsstyrelsen vill till den fortsatta beredningen uppmärksamma de nyligen publicerade rekommendationerna från FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering (CERD) avseende icke-medborgare, däribland statslösa personer, asylsökande och migranter, och rasprofilering.¹

¹

https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/TreatyBodyExternal/DownloadDraft.aspx?key=ut/CMzosNxRm0oPOWP/qvyUldEJONbCnntH1Cu2aKpyR5QaAqDQ9LvASzowlygC

18.3.3 Europakonventionen

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att beslut om internationellt skydd och återvändande i högre grad kommer att regleras direkt av EU-lagstiftning. Detta gör att det blir viktigt att säkerställa att tillämpningen av EU-lagstiftningen i svensk kontext uppfyller Europakonventionens krav på rättssäkerhet och effektiv prövning.

18.3.4 FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) och 18.13 Konsekvenser för barn och ungdomar

Länsstyrelsen instämmer i utredningens förslag om åtgärder som stärker tillämpningar av barns rättigheter i enlighet med barnkonventionen. Däremot konstaterar Länsstyrelsen att utredningen inte hänvisar till hur slutsatser och rekommendationer till Sverige från FN:s kommitté för barnets rättigheter (mars 2023) har beaktats. Kommittén uppmärksammar Sverige särskilt på rekommendationer för vilka det krävs brådskande åtgärder: oberoende tillsyn (punkt 12), icke-diskriminering (punkt 17), våld mot barn, inklusive sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp (punkt 26), utbildning (punkt 38), barn som är asylsökande, flyktingar och migranter (punkt 43) samt unga lagöverträdare (punkt 45).

18.3.5 FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD)

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning om att tillgänglighet och skälig anpassning måste säkerställas i alla delar av asylprocessen från mottagande och handläggning till överklagande och boende.

Detta kommer ställa höga krav på genomförande för att säkerställa att Sverige lever upp till åtaganden i enlighet med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Länsstyrelsen hade därför gärna sett en konsekvensanalys utifrån ett funktionshinderperspektiv för alla förslag, för att ytterligare belysa de särskilda behov som personer med funktionsnedsättning har, samt säkerställa att personer med funktionsnedsättning får sina rättigheter tillgodosedda.

18.12 Konsekvenser för jämställdheten

Utredningen lyfter att EU:s migrations- och asylpakt kan få flera negativa konsekvenser för jämställdheten och belyser särskilda risker för kvinnor och flickor i de nya screening- och

gränsförfarandena och mottagandeförfarandet. Länsstyrelsen delar utredningens bedömning men saknar kompensatoriska åtgärder och hur dessa negativa effekter för jämställdhet i asylprocessen kan undvikas och säkerställa att förslagen inte bidrar till ökad ojämställdhet och ojämlikhet.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen konstaterar att det kommer att finnas ett behov av att tillgängliggöra stödjande och målgruppsanpassade insatser under screening- och gränsförfarandet, något som kommer generera ett ytterligare resursbehov från samhället. Behovet omfattar barn och unga, kvinnor och flickor, personer med funktionsnedsättning, fler målgrupper än asylsökande samt en delvis annan inriktning än vad som idag omfattas inom tidiga insatser.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektör Ola Melin med integrationsutvecklare Katarina Carlzén som föredragande. I den handläggningen har avdelningschef Patrik Åkesson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.